

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 458/2017-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. decembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. Peter Szárszoi, s. r. o., Štefánikova 8, Michalovce, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Szárszoi, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 33/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 33/2015 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 459,33 € (slovom štyristopäťdesiatdeväť eur a tridsaťtri centov), ktorú je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť na účet spoločnosti ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Szárszoi, s. r. o., Štefánikova 8, Michalovce, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 458/2017-13 z 25. júla 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 33/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo:

«(...) Sťažovateľ (...) 02.10.2014 podal na Okresný súd Košice-okolie Antidiskriminačnú žalobu o postupe žalovaného voči občanovi podľa zák. č. 417/2013 Z.z. c/a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Selezianov I, (...) Michalovce, sp.zn.: 7C/33/2015, pretože ho žalovaný pri priradzovaní práce v zmysle zákona č. 417/2013 Z.z. diskriminoval. Žalobca má právnické vzdelanie a od skončenia školy do roku 2007 pracoval vždy v oblasti práva. Žalovaný mu však priradil prácu v [REDACTED].

(...) [REDACTED], čo považuje za diskriminačné voči jeho osobe. Dňa 02.10.2014 preto podal sťažovateľ antidiskriminačnú žalobu na Krajský súd Košice (zrejme na Okresný súd Košice-okolie, pozn.). Od podania žaloby súd nekonal. Následne preto sťažovateľ podal predsedovi Okresného súdu Košice-okolie sťažnosť na prieťahy v konaní. Okresný súd považuje sťažnosť sťažovateľa za dôvodnú, čo uviedol vo svojej odpovedi zo dňa 23.02.2016. Touto nečinnosťou Okresného súdu Košice-okolie boli porušené viaceré základné práva sťažovateľa a zapríčinená právna neistota, ktorá trvá už viac ako 21 mesiacov a tým je podľa § 49 zákona č. 38/1993 Z.z. daná možnosť podania sťažnosti na Ústavný súd SR v prípade domáhania sa ochrany základných práv a slobôd.

Sťažovateľ dňa 23.03.2016 odoslal sťažnosť ÚS SR, ktorú ako jeho ustanovený právny zástupca nasledovne takto dopĺňam:

Podstatou práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného ustanovením článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa v danom prípade nachádza osoba uplatňujúca si svoj právom chránený záujem na riešení svojho základného práva. Právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nemožno hodnotiť ako právo, ktoré sa výslovne spája so súdnym konaním, ani ako právo, ktoré je výlučne späté so súdnou mocou. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, podľa ktorého účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie už spomínaného stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, II. ÚS 33/1999). O odstránenie právnej neistoty prostredníctvom rozhodnutia sa osoba uchádza nielen v konaní pred orgánmi súdnej moci, ale aj v konaní pred orgánmi verejnej správy. Stav právnej neistoty sa neodstráni tým, že súd v konaní nariadi pojednávanie alebo že vykoná úkon. Stav právnej neistoty je odstránený až právoplatným rozhodnutím vo veci.

Obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný prieťah v konaní. Ak súd neurobí úkon v zákonom stanovenej lehote, svojou nečinnosťou alebo nedostatočne rýchlou činnosťou sa dopustí zbytočného prieťahu, ktorý má povahu porušenia práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Občiansky súdny poriadok a od 01.07.2016 Civilný sporový poriadok taktiež obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty. Samotná Ústava SR zakotvuje v článku 48 ods. 2, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Rovnako, občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) prikazoval súdu, aby súd v konaní postupoval v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Konat' bez zbytočných prieťahov v konaní prikazovalo súdu a sudcovi ustanovenie § 6 O.s.p. Podľa § 100 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. O prieťahoch v konaní súdu hovoríme vtedy, ak súd nepostupuje v súlade s článkom 48 ods. 2 Ústavy SR, § 6 O.s.p., § 100 ods. 1 O.s.p..

Nakoľko boli zo strany sťažovateľa podniknuté všetky úkony voči okresnému súdu, ktoré by boli spôsobilé odstrániť v namietanom konaní uvedené zbytočné prieťahy avšak bezvýsledne, sťažovateľ sa rozhodol podať predmetnú sťažnosť podľa § 49 zákona č. 38/1993 Z. z o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, ako porušovateľa v namietanom konaní.

(...) Sťažovateľ uvádza, že sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

(...) Nečinnosť Okresného súdu Košice-okolie má za následok nevyplatenie dávky v hmotnej núdzi sťažovateľovi Úradom práce sociálnych vecí a rodiny, čím boli porušené, resp. obmedzené aj tieto práva sťažovateľa:

Podľa čl. 39 ods. 2 Ústavy SR „Každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok.“

(...) Sťažovateľ (...) ako už uviedol, v súlade s judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky vyčerpал všetky opravné prostriedky alebo iné účinné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, rešpektujúc právnu skutočnosť vyslovenú Ústavným súdom Slovenskej republiky, že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prieťahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Napriek uvedenému, zo strany okresného súdu nedošlo k zmene daného stavu právnej neistoty sťažovateľa v namietanom konaní a jeho úkony tomu ani v čase podania sťažnosti nenasvedčujú.

(...) Sťažovateľ (...) považuje (...) postup okresného súdu v namietanom konaní, za postup, ktorý je poznačený dlhodobým bezdôvodným obdobím nečinnosti aj najmä už vyššie v sťažnosti opísanými znakmi neefektívnej činnosti a neschopnosťou porušovateľa rozhodnúť vo veci, pretože dlhodobo, viac ako 21 mesiacov efektívne nesmeruje k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, pričom iba jeho nesústredený postup spôsobil doterajšiu dĺžku namietaného konania, a spôsobil teda to, že skutkovo a právne jednoduchá vec nie je dosiaľ právoplatne skončená, čím stav právnej neistoty sťažovateľa stále trvá.

S prihliadnutím na vyššie uvedené skutočnosti má sťažovateľ za to, že v posudzovanom prípade sú zo strany okresného súdu spôsobované zbytočné prieťahy čím dochádza k porušovaniu namietaných práv sťažovateľa na spravodlivé a rýchle rozhodnutie v žalovanej veci najmä s prihliadnutím na predmet sporu, nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu, ako aj neprimeranosť dĺžky namietaného konania vo vzťahu k predmetu konania.

Zo všetkých uvedených dôvodov sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia ním namietaných práv, ako aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia a trov nálezom ústavného súdu.

(...) Sťažovateľovi bola sústavnou ignoranciou jeho práv spôsobovaná v namietanom konaní nemateriálna ujma, ktorej náhradu ohodnocuje na sumu 4.000,-EUR a to najmä neefektívnou činnosťou a nečinnosťou okresného súdu v namietanom konaní.

Sťažovateľ žiada, aj s prihliadnutím na predmet namietaného konania o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4.000,-EUR z dôvodov uvedených v sťažnosti, nakoľko okresný súd svojou nečinnosťou a neefektívnou činnosťou spôsobuje sťažovateľovi nemajetkovú a majetkovú ujmu značne prevyšujúcu sumu požadovaného finančného zadosťučinenia. Je potrebné uviesť, že okresný súd mal vedomosť v akom postavení sa sťažovateľ nachádza, no aj napriek tomu odmietol poskytnúť súdnu ochranu jeho právam a oprávneným záujmom v namietanom konaní a navyše za spôsobovania zbytočných prieťahov v konaní a nekonania.

Sťažovateľovi v priamej súvislosti s odopieraním poskytnutia spravodlivosti a včasného prejednávania jeho veci v namietanom konaní vzniká teda nemajetková ujma spočívajúca najmä v pocitoch totálnej neistoty a bezmocnosti zo stavu nielen v namietanom konaní, ale už aj v iných konaniach pred okresným súdom a ostatnými všeobecnými súdmi.»

2.1 Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/33/2015 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] (...) finančné zadosťučinenie v sume 4.000,-EUR, ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice-okolie je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 303,16 EUR (2x úkon právnej služby v hodnote 143,00 € + 2x režijný paušál v hodnote 8,58 €) na účet jeho právnej zástupkyne ADVOKÁTSKA. KANCELÁRIA JUDr. Peter Szárszoi, s.r.o. Štefánikova 8, 071 01 Michalovce, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd zastúpený jeho predsedníčkou listom sp. zn. 1 Spr. V/463/17 zo 4. septembra

2017 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k vyjadreniu okresného súdu z 18. septembra 2017.

3.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení popísala chronológiu úkonov vykonaných v napadnutom konaní a uviedla nasledovné relevantné skutočnosti:

«(...) Konanie vedené pod sp. zn. 7C/33/2015 bolo začaté dňa 3.10.2014. Tunajšiemu súdu bola vec po vylúčení sudcov Okresného súdu Michalovce prikázaná na ďalšie konanie rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach rozhodnutím zo dňa 24.11.2014. Tunajšiemu súdu bol predmetný spis postúpený dňa 12.1.2015. Predmetom konania je náhrada nemajetkovej ujmy 20.000,- eur za diskrimináciu.

(...) Z prehľadu a priebehu vykonaných úkonov v konaní sp. zn. 7C/33/2015 vyplýva, že po začatí konania súd vo veci konal priebežne, nebolo zistené dlhšie časové obdobie počas ktorého súd vo veci nevykonal žiaden úkon s výnimkou počiatkových fáz konania po doručení žaloby tunajšiemu súdu (obdobie do 9.2.2016).

Po podaní sťažnosti žalobcu na prieťahy v konaní dňa 22.2.2016, evidovanej pod Spr 17/16, vzhľadom na zistené obdobie nečinnosti súdu od pridelenia veci tunajšiemu súdu do 9.2.2016, bola sťažnosť žalobcu na prieťahy v konaní dňa 23.2.2016 vyhodnotená ako dôvodná. Nad ďalšou plynulosťou konania bol nariadený dohľad predsedníčky súdu a to každé dva mesiace s tým, že zákonnej sudkyňi bolo uložené v rovnakej lehote podať k rukám predsedníčky súdu správu o vykonaných úkonoch v konaní za posledné sledované obdobie. Sťažnostný spis bol predložený dozornému úradníkovi tunajšieho súdu na sledovanie veci. V období po nariadení dohľadu predsedníčkou súdu dňa 23.2.2016 nebolo zistené časové obdobie počas ktorého súd vo veci nevykonal žiaden úkon, procesné úkony boli vykonávané v intervale niekoľkých dní až týždňov.

V tejto súvislosti si dovoľujem poukázať na skutočnosť, že ústavný súd už viackrát rozhodol (I. ÚS 613/2014, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prieťahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil možnosť podať

sťažnosť na prietahy v súdnom konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (uznesenie ÚS SR č. I. ÚS 96/2015-9).

Ústavný súd SR vo svojej judikatúre z ostatného obdobia (napr. uznesenie II. ÚS 783/2016-12 zo dňa 27.10.2016) aj vzhľadom na aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva na požiadavke využitia prostriedkov nápravy v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch na orgáne štátnej správy dotknutého súdu v zásade už netrvá, ale len v prípadoch, keď dĺžka napadnutého konania v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu je už prima facie zjavne neprimeraná (napr. IV. ÚS 26/2012, IV. ÚS 93/2012), čo mám však za to, že uvedené v konkrétnych okolnostiach o veci sťažovateľa vzhľadom na vyššie uvedený priebeh konania, nemožno bez ďalšieho tvrdiť.

Týmto poukazujem na skutočnosť, že sťažnosť na prietahy v konaní bola predsedníčke súdu podaná dňa 22.2.2016 (spis sp. zn. 7C/33/2015 č. l. 45 a nasl.) a ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu už dňa 29.3.2016 bez toho, aby tunajšiemu súdu bola poskytnutá príležitosť, aby prijatými opatreniami na odstránenie a predchádzanie vzniku prietahov v konaní po vyhodnotení sťažnosti ako dôvodnej, sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Navyše v čase podania ústavnej sťažnosti dňa 29.3.2016 predmetná sťažnosť nesmerovala proti aktuálne trvajúcemu stavu nečinnosti (viď procesné úkony súdu vykonané dňa 9.2.2016).

Pre úplnosť uvádzam, že konanie bolo zastavené uznesením zo dňa 24.10.2016 z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za podanú žalobu žalobcom. Predmetné uznesenie bolo potvrdené Krajským súdom v Košiciach uznesením zo dňa 18.8.2017.

Vzhľadom na uvedené mám za to, že ústavná sťažnosť sťažovateľa nesmeruje proti aktuálnemu, či trvajúcemu stavu nečinnosti súdu, a preto nie je prostriedkom na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, resp. tomu, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.

(...) Tiež uvádzam, že sťažovateľom žiadané finančné zadosťučinenie je neprimerane vysoké a navrhujem ústavnému súdu, aby v prípade vyslovenia, že právo sťažovateľa na

prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v primeranej lehote porušené bolo, priznal mu nižšie ako žiadané finančné zadosťučinenie.

(...) Oznamujem, že súhlasím s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti.»

3.2 Právny zástupca sťažovateľa v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedníčky okresného súdu zaujal toto stanovisko:

«(...) Dňa 14.09.2017 nám bolo doručené vyjadrenie porušovateľa zo dňa 04.09.2017 v ktorom uvádza všetky úkony chronologicky za sebou od 09.02.2016 (Konanie však bolo začaté už dňa 03.10.2014) Na záver konštatuje, že ústavná sťažnosť nesmeruje proti aktuálnemu, či trvajúcemu stavu nečinnosti súdu, a preto nie je prostriedkom na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, resp. tomu, aby sa v porušovaní týchto práv naďalej pokračovalo.

(...) Porušovateľ sa v celom vyjadrení venuje len obdobiu od februára 2016. Dôvodom pre ktorý bola sťažnosť podaná je však to, že porušovateľ nekonal od 03.10.2014 do 09.02.2016 a predmetná vec nie je do dnešného dňa právoplatne skončená.

Práve preto, že porušovateľ do februára 2016 nekonal podal sťažovateľ predsedovi Okresného súdu Košice-okolie sťažnosť na prietahy v konaní. Okresný súd vo svojej odpovedi sám uviedol, že považuje sťažnosť sťažovateľa za dôvodnú.

Trváme naďalej na tom, že touto nečinnosťou (od 03.10.2014 do 09.02.2016) Okresného súdu Košice-okolie boli porušené viaceré základné práva sťažovateľa a zapríčinená právna neistota.

Opäť uvádzame, že stav právnej neistoty sa neodstráni tým, že súd v konaní nariadi pojednávanie alebo že vykoná úkon. Stav právnej neistoty je odstránený až právoplatným rozhodnutím vo veci.

Obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný prietah v konaní. Ak súd neurobí úkon v zákonom stanovenej lehote, svojou nečinnosťou alebo nedostatočne rýchlou činnosťou sa dopustí zbytočného prietahu, ktorý má povahu porušenia práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Nakoľko boli zo strany sťažovateľa podniknuté všetky úkony voči okresnému súdu, ktoré by boli spôsobilé odstrániť v namietanom konaní uvedené zbytočné prietahy avšak bezvýsledne, sťažovateľ sa rozhodol podať sťažnosť.

(...) Nad'alej trváme na tom, že bolo porušené právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého: „Má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Je potrebné si opäť uvedomiť aj následok nekonania zo strany porušovateľa, t.j. nevyplatenie dávky v hmotnej núdzi sťažovateľovi Úradom práce sociálnych vecí a rodiny.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

(...) Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Máme zato, že sťažovateľovi bola sústavnou ignoranciou jeho práv spôsobovaná v namietanom konaní nemateriálna ujma a taktiež vzhľadom na jeho situáciu, ktorá bola okresnému súdu dobre známa, považuje požadované finančné zadosťučinenie za primerané.

(...) Poukazujúc na vyššie uvedené a samotnú sťažnosť navrhuje právny zástupca v mene sťažovateľa aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/33/2015 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (...) finančné zadosťučinenie v sume 20.000,-EUR, ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice-okolie je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 459,33 EUR (2x úkon právnej služby v hodnote 143,00 € +1x

úkon právnej služby v hodnote 147,33 € + 2x režijný paušál v hodnote 8,58 € + 1x režijný paušál v hodnote 8,84 €) na účet jeho právnej zástupkyne ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Stárszoi, s.r.o. Štefánikova 8, 071 01 Michalovce, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.»

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

5. Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Michalovce v právnej veci sťažovateľa proti Úradu práce v Michalovciach vo veci odškodnenia za diskrimináciu vedenej pod sp. zn. 14 C 180/2014.

Dňa 3. októbra 2014 bola Okresnému súdu Michalovce doručená „ANTIDISKRIMINAČNÁ ŽALOBA“ proti Úradu práce v Michalovciach, ktorou sa sťažovateľ domáhal odškodnenia v sume 20 000 €.

V dňoch od 13. októbra 2014 do 27. októbra 2014 oznámili námietku svojej zaujatosti sudcovia Okresného súdu Michalovce: JUDr. Vladimír Červeňák, Mgr. Agáta Štefaničová, JUDr. Zdenko Švárný, JUDr. Gabriel Štefanič, JUDr. Milan Mitterpák, JUDr. Tatiana Sabadošová, Mgr. Daniela Pristášová, JUDr. Martin Lopuch, JUDr. Stanislav Vojtko, JUDr. Igor Ragan a JUDr. Marko Kotor.

Dňa 14. novembra 2014 bola vec predložená Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o oznámených námietkach zaujatostí.

Dňa 24. novembra 2014 bolo krajským súdom prijaté uznesenie pod sp. zn. 6 NcC 41/2014 o vylúčení sudcov z prerokovávania veci a krajský súd vec prikázal na konanie a rozhodnutie Okresnému súdu Košice-okolie.

Dňa 12. januára 2015 bol spis postúpený Okresnému súdu Košice-okolie.

Dňa 9. februára 2016 bolo nariadené pojednávanie vo veci na 25. máj 2016.

Dňa 22. februára 2016 bolo súdu doručené vyjadrenie žalovanej strany k žalobe.

Dňa 9. marca 2016 bolo prijaté uznesenie č. k. 7 C 33/2015-50 o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľovi.

Dňa 31. marca 2016 bolo sťažovateľom podané odvolanie proti uvedenému uzneseniu.

Dňa 16. mája 2016 bol spis s opravným prostriedkom žalobcu predložený krajskému súdu.

Dňa 15. júna 2016 bolo prijaté uznesenie krajského súdu o potvrdení uznesenia okresného súdu.

Dňa 13. júla 2016 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 21. júla 2016 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k tomu, či trvá na podanej žalobe.

Dňa 9. augusta 2016 sťažovateľ požiadal, aby súd pokračoval v konaní.

Dňa 24. októbra 2016 bolo prijaté uznesenie č. k. 7 C 33/2015-74 o zastavení konania vo veci.

Dňa 25. januára 2017 sťažovateľ podal odvolanie proti uvedenému uzneseniu.

Dňa 22. marca 2017 spis bol predložený krajskému súdu.

Dňa 18. augusta 2017 bolo prijaté uznesenie krajského súdu č. k. 3 Co 95/2017-91, ktorým napadnuté uznesenie potvrdil.

III.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o odškodnenie za diskrimináciu došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľa (ako žalobcu) na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V súlade s petitom sťažnosti (pozri bod I/2.1) uvedeným spôsobom bol predmet konania pred ústavným súdom vymedzený uznesením o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto pokiaľ sťažovateľ poukazuje aj na súvisiace konanie pred Okresným súdom Michalovce, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 14 C 180/2014, ústavný súd sa nemohol návrhmi týkajúcimi sa tohto konania zaoberať.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

11. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka tohto občianskoprávneho konania podľa jeho názoru nebola závislá od zložitosti veci. Napokon skutočnosť, že by napadnutá vec bola fakticky alebo právne zložitá, netvrdila ani predsedníčka okresného súdu.

12. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania s'ťažovateľa v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom trestnom konaní k zbytočným priet'ahom.

13. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek zákonných alebo iných dôvodov nečinný od 12. januára 2015 do 9. februára 2016. Okresný súd teda počas viac ako jedného roka vo veci nevykonal žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľ ako navrhovateľ počas napadnutého súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). K zbytočným priet'ahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu okresného súdu. Ústava v čl. 48 ods. 2 pritom zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti, bez zbytočných priet'ahov.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

14. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 €, pretože mu *„bola sústavnou ignoranciou jeho práv spôsobovaná v namietanom konaní nemateriálna ujma, ktorej náhradu ohodnocuje na sumu 4.000,-EUR a to najmä neefektívnou činnosťou a nečinnosťou okresného súdu v namietanom konaní“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k záveru, že len konštatovanie porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa považuje za primerané vo výške 500 €. Ústavný súd pritom prihliadol aj na to, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (napr. II. ÚS 67/03), ako aj na to, že podanie sťažnosti predsedníčke okresného súdu bolo v napadnutom konaní účinným prostriedkom nápravy, pretože po podaní tejto sťažnosti už k zbytočným prieťahom nedošlo.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

15. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 29. marca 2016 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 18. septembra 2017). Za dva úkony vykonané v roku 2016 patrí advokátovi odmena v sume dvakrát po 143 € a režijný paušál dvakrát po 8,58 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2017 mu prislúcha odmena v sume 147,33 € spolu s režijným paušálom 8,84 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú sumu 459,33 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

16. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2017